

Ukrajna

Utolsó frissítés dátuma: 2021.01.11

Fertőzöttség állapota

Fertőzések száma: 1 119 314 (<https://covid19.gov.ua/en>)

Járványhelyzet állapota, stádium: újabb fertőzési hullám

Korlátozások és azok (tervezett) feloldási üteme

Lakossági korlátozások

Karanténhelyzet hatálya a jelenlegi állapot szerint: Ukrajna Kormánya **február 28-ig** hosszabbította meg az augusztus 1-től bevezetett adaptív karantén új rendszerét, amely szerint a régiókban vagy azok adminisztratív egységeiben kialakult járványhelyzet függvényében az ország „zöld”, „sárga”, „narancs” vagy „piros” zónákra oszlik. A karantén ideje alatt Ukrajna területén tilos: nyilvános épületekben és építményekben, tömegközlekedésen személyi védőeszközök nélkül tartózkodni, beleértve az orr-, és a szájeltakaró légzőkészülékeket vagy védőmaszkokat; az utcán tartózkodni személyazonosító okmányok nélkül; önkényesen elhagyni a karantén, illetve megfigyelés helyeit. November 6-án a parlament elfogadta azt a törvénymódosító javaslatot, amely alapján a rendőrség 170–255 UAH pénzbüntetést szabhat ki közvetlenül a fenti területeken orr- és szájvédő maszkok nélkül tartózkodóknak (korábban csak jegyzőkönyvet állíthattak ki, a büntetésről csak a bíróság dönthetett). A dokumentum az idősök kijárási korlátozásának bevezetését is javasolja. Az üzleti vállalkozásoknak javasolt, hogy vezessenek be külön időt (10 és 12 óra között) a 60 éven felüliek kiszolgálására. Az idősöknek ugyanakkor nem lesz megtiltva, hogy máskor is meglátogathassák az üzleteket és gyógyszertárakat (*a november 6-án elfogadott törvényjavaslat a kihirdetését követő napon lép hatályba, azt a jelentés készítésekor még nem hirdették ki*). Magas COVID-19 prevalenciájú régióként az tekintendő, amelyik az alábbi jellemzők legalább egyikével rendelkezik: az ágyak kihasználtsága az igazolt COVID-19-es betegek kórházi ellátására kijelölt egészségügyi intézményekben több mint 50%-os; a polimeráz láncreakció és az enzimhez kapcsolt immunszorbens vizsgálatok átlagos száma az elmúlt hét napban kevesebb, mint 100 000 lakosra eső 24 db; a fertőzöttek kimutatási aránya meghaladja a 11% -ot; a fertőzöttség növekedési üteme meghaladja a 10%-ot. Mindemellett tilos diszkók, szórakozóhelyek, szabadidős tevékenységeket biztosító vendéglátó egységek működése, valamint koncertek szervezése (kivéve azokat a kulturális intézményeket, amelyeknél az elmúlt évben a koncerttevékenység volt a fő tevékenység). Amennyiben a fenti tényezők valamelyike több mint öt egymást követő napon fennál, döntés születik a járványügyi veszély szintjének megváltoztatásáról.

A járványügyi veszély „zöld” zónájában az a térség kerül, amelyben a COVID-19 terjedésének jelei három egymást követő napon túl nem jelentkeznek. Minden közösségi helyiségben kötelező a maszkhasználat. Tömegrendezvénye kizárólag abban az esetben szervezhetők, ha a résztvevők száma nem haladja meg az 1 fő/m²-t. Említést érdemel, hogy ebben a zónában koncertek szervezése is megengedett. Mozik és kulturális intézmények tevékenysége legfeljebb a férőhelyek 50%-os kihasználtságáig megengedett. A tömegközlekedési eszközök az

ülőhelyek számával megegyező számú utast szállíthatnak. Oktatási intézmények személyes látogatása valamennyi zónában mindaddig megengedett, amíg a fertőzött, ill. kontaktus miatti önkéntes izoláció alatt álló diákok és tanárok száma nem haladja meg az 50%-ot. A vendéglátóhelyek 22.00 és 7.00 között zárva vannak.

A „sárga” zónában a fenti korlátozásokon kívül tilos szociális és időseket fogadó intézmények látogatása, kivéve a krízisközpontokat. Tilos 30 résztvevőnél nagyobb tömegrendezvények szervezése, ill. közétkeztetési intézmények nyitva tartása 24.00 és 7.00 között. A zöld és sárga zónákban sportesemények megtartása a vonatkozó járványügyi intézkedések megtartása mellett megengedett.

A „narancs” zónákban (az első két zóna korlátozásain kívül) tilos sportközpontok tevékenysége; gyermekek fogadása az egészségügyi és rekreációs létesítményekben; 20 résztvevő feletti tömegrendezvények szervezése; szálláshely-szolgáltatásokat nyújtó intézmények működése (szállodák kivételével). A vendéglátóhelyek házhozszállítási szolgáltatás kivételével 22 óra és reggel 7.00 között nem üzemelhetnek. A kórházak fogadókészsége a halaszthatatlan esetekre, szülészeti, onkológiai és néhány egyéb szolgáltatásra korlátozódik. A sporttermek, fitnesz központok, a múzeumok és könyvtárak, valamint bevásárló és szórakoztató központok legfeljebb 1 fő/10 m² szabály betartása mellett üzemelhetnek.

A „piros” zónák tilalma megegyezik azokkal a szigorú karantén szabályokkal, amelyeket Ukrajna a világjárvány kezdetén bevezetett, ugyanakkor az önkormányzatok hatáskörükön belül dönthetnek arról, hogy bevezetik-e az összes szigorítást. Vagyis, felfüggesztésre kerülhet a tömegközlekedés, bezárhatnak a bevásárlóközpontok, kávézók, éttermek, sporttermek és mozik. A megye-, ill. városhatárok átlépése kizárólag saját vagy helyközi tömegközlekedési eszközzel lehetséges. Személyautókban legfeljebb 5 fő utazhat.

2021. január 8-án 00:00 és január 25-én 00:00 óra között Ukrajna egész területén fokozzák a karanténintézkedéseket. Korlátozások vonatkoznak a vendéglátó-ipari létesítmények munkájára (kivéve a megrendelések célzott átadását és az elvihető megrendeléseket), a szórakoztató létesítményekre, a nem élelmiszer-ipari termékek kiskereskedelmére, a kulturális intézmények munkájára és kulturális események megtartására. Engedélyezett marad az élelmiszerek, gyógyszerek, orvostechikai eszközök, higiéniai termékek, kommunikációs eszközök, állatgyógyászati termékek, takarmányok kereskedelmi létesítményeinek működése. Minden más árucsoport kereskedelmi tevékenysége a megrendelések célzott kézbesítésének megvalósításával történhet a tárgyidőszakban. Ezen kívül működni fognak a benzinkutak, pénzügyintézetek, postai üzemeltetők, valamint a kórházak, állatgyógyászat, a gépjárműszervizek és a tömegközlekedés. A fodrászok és szépségszalonok előzetesen egyeztetett időpontban fogadhatják vendégeiket.

2020. január 11-i állapot szerint valamennyi ukrainai körzet piros vagy narancssárga zónába lett sorolva.

2021. 01. 07-i hatállyal **Magyarországot** átsorolták a **zöld** fertőzöttségi szintű kategóriába az Ukrajnába belépni szándékozó személyek számára. A Magyarországról belépni szándékozó személynek olyan, a COVID-19 betegség gyógyítására kiterjedő egészségügyi biztosítással kell

rendelkeznie, amelyet Ukrajnában bejegyzett biztosító cég állított ki, vagy olyan külföldi biztosító, amely rendelkezik ukrainai képviselettel illetve szerződéses alapon ukrainai partnerrel. Amíg Magyarország zöld fertőzöttségi szintű kategóriába tartozik, az onnan belépő külföldieket és a hazatérő ukránokat nem kötelezik 14 nap hatóságilag ellenőrzött karanténra. A belépni kívánó külföldi személy esetében az országmeghatározás nem az állampolgárságától, hanem a belépést megelőző 14 napra vonatkozó tartózkodási helytől függ.

Gazdasági korlátozások

Kötelező erejű hatósági üzembezárás vagy vállalkozási tevékenység tiltása nincs. A vállalkozások többségére jellemző önkéntes termelés-, és kereskedelmi tevékenység korlátozás okai között a betarthatatlan karanténszabályozások (pl. munkavállalók közötti kötelező távolság biztosítása), a keresletcsökkenés, beszállítói lánc akadozása és a munkavállalók egészségéért való felelősség nagyobb mértékbeni munkaadóra terhelése szerepelt.

Nyitvatartási korlátozás nincs, kötelező a naponta többszöri fertőtlenítés.

Korlátozásra került az üzletbe egyidőben beengedett vásárlók száma.

Április 8-tól – bizonyos megelőző óvintézkedések mellett – korlátozás nélkül dolgozhatnak a folyamatban lévő építőipari beruházások, a hulladék-feldolgozók, építőanyag kereskedők, postai és futárszolgáltatók, vegytisztítók.

Május 11-től bővült a korlátozás nélküli (bizonyos óvintézkedések, pl. kötelező beléptetési lázmérés mellett) megengedett gazdasági tevékenységek listája, megnyitottak a kereskedelmi központok és lakossági szolgáltatók. Működhetnek nyílt teraszos éttermek és kávéházak, elviteles (take away) vendéglátóipari létesítmények, közjegyzők, ügyvédek, könyvvizsgálók, fogorvosi rendelők, fodrászatok.

2020. május 18-tól hatósági kontroll alá került bizonyos szociális termékek kiskereskedelmi árképzése: 1) **Élelmiszerek** (hajdina, kristálycukor, búzaliszt, búzalisztból Ukrajnában előállított száraztészta, pasztőrözött tej 2,5 %; rozs-búza kenyér; C1 kategóriájú tyúktojás; baromfi (bontott csirke); szénsavmentes ásványvíz, vaj 72,5 % zsírtartalommal). 2) **Gyógyszerek** (Paracetamol, Azithromycin, Amoxicillin and beta-lactamase inhibitor, Ampicillin, Amoxicillin, Ceftriaxone, Moxifloxacin), 3) **Fertőtlenítők** (Chlorhexidine; Ethanol; Povidone iodine; Alcohol based hand rub; Chlorine base compound; Chloroxyleneol stb.). **A kiskereskedelmi áremelésére vonatkozó szándék bejelentésköteles, amennyiben annak mértéke meghaladja az 5 %-ot. A szabályozás a karanténidőszak végével hatályát veszíti.**

Áruforgalmi, kereskedelmi korlátozások

Nincs korlátozás

Logisztika és szállítmányozás állapota

Nincs korlátozás

Gazdasági kilátások

Ukrajna gazdaságfejlesztési, kereskedelmi és mezőgazdasági Minisztériumának becslése szerint az ukrán gazdaság 2020-ban előreláthatólag 4,8%-al esett vissza. 4,7%-ra rontotta az ukrán gazdaság ez évi várható visszaesésének mértékét a JP Morgan, miközben az elmúlt évi inflációt 4%-ra prognosztizálja. Az előrejelzés lerontásának okai között a Covid megbetegedések nagyszámú növekedése is szerepel. A JP 2021. évi előrejelzése szerint 6%-os ukrán gazdasági növekedés és 5,2%-os év végi infláció várható. (Az elemző szeptember közepén 4%-os ez évi gazdasági visszaesést és 6% -os jövő évi fellendülést jelzett előre.) A JP közleménye szerint a társaság lezárta a hosszútávú ukrán belföldi állampapír pozícióját, mivel a politikai kockázatok fennmaradására számít. Az ukrán jegybank frissített inflációs jelentése szerint 2020-ban 6%-os GDP visszaesés várható, ugyanakkor 2021-ben már 4%-kal bővílhet a gazdaság teljesítménye ellensúlyozva a koronavírus okozta ez évi csökkenést. Az infláció 2020-ban várhatóan 4,1% lesz, ami a Nemzeti Bank által meghatározott céltartomány (5%+/-1 százalékpont) alatt marad. A munkanélküliség csökkenésére és a bérek emelkedésére lehet számítani. A jegybank számításai szerint 2020-ban a reálfizetés 6,2%-kal, 2021-ben 9,5%-kal bővíl. Valamennyi előrejelzés megvalósulását két feltételhez köti a Nemzeti Bank, vagyis, hogy Ukrajna folytatja az IMF-el való együttműködést, ill. nem vezet be szigorú karanténkorlátozásokat. A Világbank frissített előrejelzése szerint az ukrainai rendszerszintű reformok lassulása miatt mérsékelt gazdasági növekedésre lehet számítani a következő években, ami 2021-ben +1,5%, 2022-ben +3,1% körül várható. 2020-ban 5,5%-os gazdasági visszaesés prognosztizálható, mivel az első féléves csökkenést csak részben tudta ellensúlyozni az év második félévében tapasztalt belső keresletélénkülés és export.

Fogyasztás: Az év első 11 hónapjában a lakossági fogyasztás 7,8%-os növekedést mutatott, ami az előző év azonos időszakához képest kevesebb (2019 első 11 hónapjában 12,1%), ami nagy valószínűséggel a vásárlóerő a vírus- és karanténhelyzet okozta gyengülését jelenti.

2019 elején, a karanténidőszak előtt, az ukrán **munkanélküliség** 8,6%-os szinten volt. Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat közleménye szerint, és a szigorú karantén alatt (2020. március 12 és november 30 között) 641 ezer személy kapott munkanélküli státuszt, ami 39%-kal több mint az előző év azonos időszakában. A Szolgálat előrejelzése szerint a korábbi 8,1% becsléssel szemben 9,4% körül fog alakulni a munkanélküliségi ráta 2020-ban.

Bizalmi index: Megerősítette Ukrajna befektetésre nem ajánlott B adós kategóriáját a Fitch, viszont az országbesorolást „pozitív”-ról „stabil”-ra rontotta. A korrekció a COVID-19 hatását tükrözi. Az értékelés szerint a 2014–2015-ös geopolitikai és gazdasági válságok óta példa nélküli, globális sokkot okozó, növekvő makrogazdasági és fiskális kockázatokat hozó helyzet pillanatok alatt összeomlasztotta az épphogy stabilizálódott ukrán gazdaságot. A 2019. évi 3,2%-os ukrán gazdasági növekedéssel szemben 6,5%-os visszaesssel számol a Fitch 2020-ban. Ugyanakkor, a Moody's az ukrán kormány hosszú távú kibocsátói és elsőbbségi fedezetlen kötelezettségei szintjét Caa1-ről B3-ra javította, "stabil" jelzéssel, köszönhetően annak, hogy az országnak sikerült megkötnie az IMF-el az új hitelprogramról szóló megállapodást.

Az **árfolyam** a COVID-19 okán módosított költségvetés 29,5 UAH/USD értékű kalkulációja felé növekedett az elmúlt évben. Január 11-i állapot szerint, a hivatalos jegybanki árfolyam 1 USD/28,28 UAH.

Kiemelt ágazatok helyzete

Agrárszektorba irányuló magyar export: Az Ukrajnát márciusban elérő koronavírus éppen kerékbe törte az agrárium tavaszi munkálatait. Habár a szántóföldi munkát célzott korlátozások nem befolyásolták, a munkavállalók karantén időszakban történő megbetegedésének felelősségét munkaadóra terhelő szabályozás, ahogy a jövőt érintő bizonytalanság és jövőbeli nyilvánvaló fogyasztói vásárlóerőcsökkenés is visszavetette a munka intenzitását, ill. a beruházási kedvet. A kedvezőtlen körülményeket negatívan befolyásolta a szélsőségesen csapadékmentes tavasz. Piacot veszített a magyar műtrágya, vetőmag és mezőgép exportunk. Csökkent a tenyészállat és takarmány kivitelünk.

Élelmiszer export: A forgalomkorlátozások miatt az ukrán piacon aktív 25-30 magyar élelmiszer exportőr piaci jelenléte gyengülhet. Fontos, hogy cégeink alkalmazkodni tudjanak a megváltozott piaci körülményekhez, akár minimális rendelési mennyiség, szállítási rugalmasság vagy termékpozicionálás tekintetében, hiszen a fogyasztók három hónapos fizetéseszköcsökkenése (kiesése) és a kisüzletek tömeges csődbejutása a piacok újrendeződését hozza.

Gazdasági válságkezelő intézkedések

Az ukrán költségvetésben nincs olyan forrás, amiből gazdasági vagy vállalkozói mentőcsomag érdemben finanszírozható lenne. *(A költségvetésből feltőkésített ún. „Covid alap” célja az egészségüggyel kapcsolatos beszerzések és fejlesztések finanszírozása.)* A kormány szempontjából valós kiadásokat jelentő, kamattámogatott hitel kivételével, a vállalkozásokat támogató bevezetett intézkedések lényegében: 1) a helyzetet konstatáló/legalizáló rendelkezések (pl. nem kell adót vagy bérleti díjat fizetni – de nem is tud a vállalkozás, mivel nincs forgalma); 2) olyan kedvezmények, amelyek az államigazgatásnak nem kerülnek semmibe, és a karantén miatt nem is lennének kivitelezhetők (pl. szünetel a helyszíni adóellenőrzés); 3) nem költségvetési intézményeket terhel a megvalósítás (pl. vállalati és lakossági hiteltörlesztési moratórium). Részletesebben:

- Nemzeti Bank bővítette a bankrendszer likviditását támogatni hivatott eszközkészletét: megnövelte a likviditás-támogató pályázatok lebonyolításának időszakát, az eddigi 30 napról 90 napra hosszabbította a hitelfolyósítási időszakot; bővítette a refinanszírozás folyósításához szükséges **betéti** eszközök listáját; új eszközöket vezetett be 1- 5 éves refinanszírozásra.
- Jegybanki ajánlás alapján a bankok csökkenhették a vállalkozásokra nehezedő nyomást. Az ajánlás szerint a kereskedelmi bankok első lépésben kedvezményes hitelkezelési ajánlatot tesznek ügyfeleiknek a karantén időszakra vonatkozóan. Ezt követően közösen döntenek a felhalmozódott tartozás átstrukturálásáról.
- Adókedvezmények a karanténidőszak végéig vagy megnevezett időpontig élnek, így 1) az adójogszabályok március 1-től történő megsértése esetén alkalmazandó szankciókat

a karantén befejezését kihirdető hónap utolsó napjig elhalasztják; 2) kitolódott a vállalkozások adóellenőrzési moratóriuma.

- A munkájukat elveszítőknek nem kell személyesen megjelenniük a munkaügyi központban munkanélküli segély igényléséhez (online regisztráció ügyfélkapun keresztül (<https://diia.gov.ua>). Segély a regisztráció napjától jár (átlagbér 50%-a).
- A távmunkára és a rugalmas munkaidőre vonatkozó szabályozás került jóváhagyásra.
- Az alapvető élelmiszerek és szociális termékek árképzésének megsértését szankcionáló büntetés mértéke emelkedett.
- 2020. április 29-i kormányülés alapján módosításra került a meglévő vállalkozói hitelek refinanszírozását célzó 5-7-9 %-os u.n. „Hozzáférhető Hitelprogram”). A módosítás szerint 0%-os kamatlábbal igényelhetnek hitelt mikro- és kisvállalkozások, 3 millió UAH limitösszegig, meglévő munkahelyek fenntartására, a március 1-i állapotnak megfelelő munkabérialap 60 %-a és a dolgozói állomány 80 %-a megőrzésének feltételével (4 milliárd UAH költségvetési forrás áll rendelkezésre). A feltétel betartása a támogatott hitel teljes futamidejére vonatkozik.
- Nagyobb vállalatok vagy vállalatcsoporton belüli tagvállalatok 10 millió EUR összeghatárig igényelhetnek refinanszírozás célú hitelt.
- Módszertani javaslatok kerültek kidolgozásra a feldolgozó- és élelmiszeripari ágazatok részére COVID-19 koronavírus terjedésének megelőzése témában. A dokumentum jogerővel nem rendelkezik (<https://bit.ly/3c9oi4F>).

Monetáris intézkedések:

Az ukrán nemzeti bank rendszeresen él a jegybanki intervenció eszközével, a bankközi kamatlában a márciusi 10%-os szintről 8%-ra csökkentette május 1-én 7%-os év végi cél megjelölése mellett, de június 12-én azt 6%-ra csökkentette.

Exportpiaci lehetőségek magyar cégek számára

krízis alatt is importra szorul, megnövekedett kereslet

- A karanténidőszakban megnövekedett keresletről – a védőeszközök kivételével – nem beszélhetünk, mivel a gazdaság mellett a kereskedelem is lassult.
- Élelmiszeripar: Egyes élelmiszerláncok nyitottá váltak áru kínálatuk frissítésére, niche és prémium termékek bemutatására mellett a tipikusan magyar termékek vagy a piacon ismeretlen új ízek bemutatására látunk lehetőséget. Az országos lefedettségű kiskereskedelmi hálózatok mellett a regionális láncokat is érdemes lehet megszólítani.

kiesett import-források/beszállítók helyére léphetnek magyar cégek, új beszállítókat keresnek az ágazatban

- A versenytársak logisztikai nehézségeit vagy a velük szembeni bizalomvesztést lehetne kihasználni néhány területen, így például a zöldség-gyümölcs esetében.

online B2B-k szervezésére nyitott ágazatok

- Ukrajnában nem talákoztunk ilyennel. Felmérés alatt áll a borkereskedői és áruházlánc szegmensek fogadókészsége. Az online b2b csak abban az esetben lehet hatékony, ha a webinárium előtt mintákat juttatunk el a vevőkhöz.

Elérhető nemzetközi tenderek

Tenderek a Prozorro <https://prozorro.gov.ua/> közbeszerzési portálon keresztül érhetőek el. Mivel a kiírások nyelve és a pályázatok benyújtásának nyelve egyaránt ukrán, helyi képviselő vagy konzorciumi partner megbízása javasolt. A nemzetközi rész-finanszírozású pályázati kiírások az érintett IFI-k pályázati webfelületén keresztül is elérhetőek angol nyelven (EBRD, EIB, IFC, EuropeAid stb.)